

Ὁ Γιαννῆς εὐθύς συνελθὼν ἐκ τοῦ τρόμου ἐνόησε πόσον οὗτος ἦτο παράλογος· ὁ κρότος εἶχε προέλθει ἐκ τοῦ παρακειμένου μεγάλου τυμπάνου, ἐφ' οὗ τυχαίως ἢ σκοπίμως ἐκτύπησεν ἡ χεὶρ τῆς κόρης. Μένεα πνέων ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ ἔσπευσε νὰ ἐξέλθῃ τῆς σκοτεινῆς καλύβης.

Ὁρθία πλησίον τοῦ Ἀθιγγάνου, ὅστις ἔρρευχε πάντοτε κατὰ γῆς, ἡ κόρη ἵστατο ἀγρία τὴν θέαν. Οἱ ὀφθαλμοὶ ἔλαμπον ἐν τῷ σκιοφωτῷ ὡς οἱ τῆς γαλῆς, αἱ ὀφρῦς συνεσπῶντο, τὰ πτερυγία τῆς ῥινός διεστέλλοντο, καὶ συνεπτύσσοντο τὰ χεῖλη. Τὸ ἐρυθρὸν μαντίλιον εἶχεν ὀλισθήσῃ πρὸς τὰ ὀπίσω τῆς κεφαλῆς, τὸ περιστήθιον σχισθὲν ἀπεκάλυπτε τὸν τράχηλον καὶ μέρος τοῦ μελάγχρου στήθους. Οὐδόλως προσέχουσα εἰς τὴν ἀταξίαν ταύτην τοῦ ἱματισμοῦ ἡ Ἀθιγγανὶς ἐκράτει διὰ τῶν δύο χειρῶν ἀπὸ τοῦ στελεοῦ βαρὺν πέλεκυν πρὸς τὴν γῆν κεκλιμένον.

— Γιαννιέ, εἶπε διὰ φωνῆς ἀποφασιστικῆς, ἦν καθίστα τρομώδῃ ἡ ὀργή, μεθυσμένος ἢ ξεμέθυστος μὴ ζυγώσης γιατί, μὰ τὰ κόκκαλα τῆς μάννας μου, σὲ χωρίζω 'σὲ δυὸ σὰν κουτσούρι.

Ὁ χωρικός προσέβλεψεν αὐτὴν μετὰ δέους ἄμα καὶ θαυμασμοῦ. Οἱ καπνοὶ τῆς μέθης διελύοντο, αἱ ὀρμαὶ τοῦ πάθους συνετρίβοντο ἐκ τῆς αἰφνιδίας ἐκείνης μεταμορφώσεως τῆς προκλητικῆς χορευτρίας.

— Κ' ἐγὼ σοῦ λέω, νὰ φιλήσω τὰ κόκκαλα τῆς μάννας μου, ἂν ἀπλώσω χεῖρι ἀπάνω σου.

Εἶπε τοῦτο διὰ φωνῆς σταθερᾶς καὶ πως συγκεκινημένης. Ἡ κόρη ἄνευ διαταγμοῦ ἀφῆκε τὸ φονικὸν ὄπλον καὶ ἡ μορφή αὐτῆς ἀνέλαβε τὴν προτέραν προσήνειαν.

— Ἐλα τὸ λοιπὸν νὰ πᾶμε μέσα τὸν ἀφέντη. Τραβάει ἀπόγειο γιερό.

Ὁ Ἀθιγγανὸς ἀφυπνισθεὶς ἐκ τῶν φωνῶν, ἐστράφη πρὸς τὸ δεξιὸν πλευρὸν καὶ ἀνήγειρε μικρὸν τὴν κεφαλὴν χειρονομῶν καὶ ἀσυναρτήτως γρυλλίζων. Ὁ χωρικός ἀνήγειρεν αὐτὸν καὶ ἔσυρε πρὸς τὴν καλύβην· ἡ νεᾶνις προηγεῖτο κρατοῦσα δᾶδα. Ἀπέθηκαν αὐτὸν κοιμώμενον, παραλαλοῦντα ἐν τῇ σκοτεινῇ καλύβῃ, ἦν ἐπλήρου μᾶλλον καπνοῦ ἢ φωτὸς ἢ δᾶς τῆς Ἀθιγγανίδος.

Ὁ χωρικός ἐσκέφθη ὅτι ὤφειλε τέλος νὰ φύγῃ, ἀλλὰ δὲν εἶχε τὴν δύναμιν ν' ἀποχωρισθῇ τῆς κόρης, ὠργισμένης ἔτι ἐναντίον αὐτοῦ :

— Καληνύκτα, εἶπε διὰ φωνῆς συγκεκινημένης, καὶ συμπάθα με· δὲν ἤμουν 'ς τὰ λογικά μου ἀπόψε. Ὅ,τι κι' ἂν σοῦκανα, περασμένα ξεχασμένα...

Ἦτο εἰς τὸν οὐδὸν τῆς θύρας· ἡ κόρη ἐφώτιζεν αὐτὸν διὰ τοῦ δαυλοῦ, διότι εἶχε σθεσθῆ ἢ πυρά. Ἀλλὰ μόλις εὐρέθη ἔξω τῆς θύρας,

φωνὴ πλήρης παραπόνου ἤχησεν ὀπισθεν αὐτοῦ:

— Γιατί εἶμαι φτωχιά καὶ κακομοῖρα, γιατί ἡ μοῖρα μ' ἔκανε τσιγγάνα καταφρονεμένη, θάρρεψες πῶς ἔμπορεῖς νὰ μὲ κάνῃς ὅ,τι θές ;

Καὶ ἔρριψε πέραν τὴν δᾶδα εἰς τὸ χῶμα καὶ ἤρξατο κλαίουσα καὶ ὀδυρομένη.

Ἡ καρδιά τοῦ χωρικοῦ ἐρραγίσθη ὡς ὕελος, ἐστράφη ἵνα τὴν παραμυθήσῃ :

— Ἐγὼ ἐσένα ;... δὲν νοιώθεις λοιπὸν πῶς χάνομαι, πῶς λυόνω ἔμπροστά σου 'σὰν λαμπάδα.

Ἄλλ' αὕτη ὥθησε βιαίως καὶ ἔκλεισε διὰ τοῦ σῦρτου τὴν θύραν. Ὁ χωρικός ἔμεινε γονυπετῆς ἱκετεύων, ἐκδηλῶν αἰσθήματα ἀγάπης—εἰς μάτην· ἡ θύρα ἔμεινε κλειστὴ καὶ ἠκούοντο μόλις οἱ καταπνιγόμενοι λυγμοὶ τῆς κόρης.

Τέλος ὁ ὕπνος ἔκλεισε τοῦ αἰσθηματικοῦ ἀγρότου τὰ βλέφαρα, αὐτὸς ὁ μόνος μετὰ τὸν χρόνον πρόχειρος ἰατρός τῶν δυστυχῶν καὶ τῶν ἐρωτευμένων. Ὅτε δ' ἐξύπνησε ριγῶν ἐκ τοῦ ψύχους ἢ ἠὲς ἐχρύσου μόλις τὴν ὀφρὺν τοῦ βουνοῦ καὶ οἱ πετεινοὶ προσεφώνουν ἀλλήλους πέραν ἐν τῷ χωρίῳ. Ὁ χωρικός ἀσυνειδήτως ἠγέρθη καὶ βήματι βραδεῖ ἠκολούθησε τὴν διὰ τοῦ δάσους πρὸς τὰς Γούδας ἰδόν. Τὰ συμβάντα τῆς νυκτὸς ἀπέμενον ἐν τῇ ἐσκοτισμένῃ μνήμῃ αὐτοῦ ὡς μακρότατον ὄνειρον. Ἀλλὰ καθόσον ἡ πρωινὴ δρόσος ἔπνεε δροσερὰ ἐπὶ τὸ φλέγον μέτωπον, αἱ διανοητικαὶ δυνάμεις ἀνελάμβανον τὴν προτέραν αὐτῶν λειτουργίαν καὶ ὁ χωρικός ἀνεπύλει εὐκρινῶς μίαν πρὸς μίαν τὰς ποικίλας σκηνῆς τῆς παρὰ τῷ Ἀθιγγάνῳ φιλοξενίας.

[Ἐπεται συνέχεια]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΑΡΠΑΓΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

Αἱ ταπειναὶ αὐταὶ περὶ γυναικός, περὶ συζυγικοῦ βίου καὶ συζυγικῆς τιμῆς ἰδέαι ἐξηγοῦνται μὲν γενικῶς ἐκ τῆς ἠθικῆς καταστάσεως τῶν κοινωνιῶν κατὰ τοὺς ἀπομεμακρυσμένους ἐκείνους χρόνους, ἔχουσιν ὅμως—ὅσον μάλιστα ἀφορῶσιν εἰς τὰς ἐγγάμους γυναῖκας—καὶ λόγον ὅλως ἰδιόκον, ὅτι δηλαδὴ αὐταὶ ἦσαν ἀρχικῶς αἰχμάλωτοι, ὡς ἐρρήθη ἤδη ἀνωτέρω. Φαίνεται ὅτι καὶ παρ' Ἑλλησιν, ὡς καὶ ἄλλαχοῦ, ἡ μονογαμία δὲν εἶναι ὁ πρῶτος τύπος τοῦ συνοικισμοῦ ἀνδρὸς καὶ γυναικός, πρὸ αὐτῆς ἀνάγκη νὰ παραδεχθῶμεν κατάστασιν ὁμοίαν κατ' οὐσίαν ἐκείνην, ἦν σήμερον οἱ κοινωνισταὶ λεγόμενοι ὄνειροπολοῦσι. Πρὶν ἰδρυθῶσι κράτη

ισχυρά καὶ βασιλεία, ὑπῆρχον μόνον τὰ γένη, αἱ φρατρίαι καὶ αἱ φυλαί. Ἐκαστον γένος ἢ ἐκάστη φρατρία ἀπετέλει ἰδιαίτεραν κοινωνίαν ὑπὸ ἑνα πατριάρχην, ἀλλὰ κοινωνίαν ἐν τῇ ἀρχικῇ ἐννοίᾳ τῆς λέξεως, διότι μεταξύ τῶν μελῶν τῆς μικρᾶς ταύτης κοινωνίας πάντα ἦσαν κοινά, ἡ γῆ, τὰ κτήνη, αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά. Ἀτομικὴ ἰδιοκτησία δὲν ὑπῆρχεν ἀκόμη, ἢ περιορίζετο εἰς ἀσήμαντα μόνον ἀντικείμενα, πρὸ παντός εἰς τὰ ὄπλα. Οἰκογένεια κατὰ τὴν σημερινὴν σημασίαν τῆς λέξεως δὲν ὑπῆρχον ἀκόμη, διότι οὐδεμία γυνὴ ἀνῆκεν ἀποκλειστικῶς εἰς ἕνα ἄνδρα, ἀλλὰ πᾶσαι εἰς πάντας. Οὐχ ἤττον οἱ ἄνδρες δὲν περιεφρόνουν καὶ γυναῖκας ξένων φυλῶν, ἐὰν κατὰ τὰς ἐκδρομάς των παρουσιάζετο αὐτοῖς εὐκαιρία πρὸς ἀρπαγὴν. Αὐταὶ αἱ ἀρπαγεῖσαι ἠδύναντο νὰ θεωρηθῶσι σὺν τῷ χρόνῳ ὡς κτήσεις τῶν ἀρπάγων ἀτομικαί, ἐφ' ὧν τὰ ἄλλα τῆς φρατρίας μέλη οὐδὲν δικαίωμα εἶχον. Ἐκ τῆς ἀρπαγῆς λοιπὸν ἔσχον τὴν ἀρχὴν των οἱ ἀτομικοὶ γάμοι, οὐχὶ ὅμως ἀκόμη καὶ ἡ μονογαμία, διότι ὁ ἀνὴρ ὁ ἔχων ἐν τῇ οἰκίᾳ του γυναῖκα τινὰ αἰχμάλωτον δὲν ἔπαυε διὰ τοῦτο νὰ ἦναι σύζυγος καὶ τῶν ἄλλων γυναικῶν τῆς φρατρίας ἢ τοῦ γένους του.

Πόσον διήρκεσεν ἡ κατάστασις αὕτη καὶ ποῖα στάδια διέδραμε μέχρις οὗ ὀριστικῶς ἐπικρατήσῃ ἡ μονογαμία, δὲν δύναται νὰ ἐξετασθῇ ἐνταῦθα καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους, κυρίως ὅμως διότι ἐλλείπουσιν αἱ μαρτυρίαι ἐντελῶς, θὰ ἤμεθα δὲ ἠναγκασμένοι μόνον ὑποθέσεις καὶ εἰκασίας ν' ἀναγράψωμεν. Ὅπως δὴποτε ὁμως ἡ ἀρπαγὴ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ ἀφετηρία τῆς μετὰ ταῦτα προόδου αὕτη κατὰ πρῶτον συνέζευξεν ἕνα ἄνδρα μετὰ μιᾶς γυναικός, δι' αὐτῆς ὁ ἀνὴρ ἀπέκτησεν ἴδια, εἰς αὐτὸν καὶ μόνον ἀνήκοντα τέκνα, αὕτη ἐγένετο ἡ αἰτία ν' ἀποσυντεθῶσιν αἱ κοινωνίαι τῶν γενῶν καὶ φρατριῶν εἰς οἰκογενεῖας ἀληθῆς καὶ πραγματικὸς γάμος ἐν ταῖς ἀρχικαῖς — κοινωνικαῖς — κοινωνίαις δὲν ὑπῆρχε, καθὼς καὶ σήμερον εὐρίσκονται λαοὶ στερούμενοι λέξεως πρὸς ἔκφρασιν τῆς ἐννοίας ταύτης. Ἡ ἀρπαγὴ εἶναι ἡ μήτηρ τοῦ γάμου, διὰ τοῦτο δὲ καὶ βραδύτερον συνηθίζετο οἱ γάμοι νὰ τελῶνται ὑπὸ τὸν τύπον τῆς ἀρπαγῆς, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ πραγματικὴ ἀρπαγὴ· εἶχεν ὅμως καταντήσῃ, ὡς φαίνεται, νὰ θεωρηθῇ τὸ ἐν σχεδὸν συνώνυμον τῷ ἑτέρῳ· τόσον μάλιστα ἐρριζώθη ἐν τοῖς ἠθεσι καὶ τοῖς πνεύμασιν ἡ ἰδέα αὕτη, ὥστε καὶ σήμερον ἀκόμη σώζονται ἔθιμα παρ' ἡμῖν ἀναμνησκοντα αὐτήν.

Γνωστὸν εἶναι πόσον συχνὰ ἀπαντᾷ ἡ ἀρπαγὴ ἐν τοῖς ἐλληνικαῖς μύθοις, ὥστε ὀλίγα μόνον παραδείγματα ἀρκοῦσιν. Οἱ Διόσκουροι ἤρπασαν τὰς γυναῖκας των, τὰς δύο θυγατέρας

τοῦ Λευκίππου, ἐκ Μεσσηνίας· τὴν ἀδελφὴν τῶν Διοσκουρῶν Ἑλένην ἤρπασεν ὁ Θησεύς, ὁ αὐτὸς δ' ἦρας ἤρπασε καὶ τὴν ἀμαζόνα Ἴπολύτην καὶ τὴν Ἀριάδνην, μετὰ δὲ τοῦ φίλου του Περιθου κατέβη εἰς τὸν Ἄδην, ὅπως ἀρπάσῃ τὴν βασίλισσαν αὐτοῦ, τὴν Περσεφόνην. Ὁ Ἡρακλῆς ἐπίσης εἶχεν ἀρπάσει ἢ αἰχμαλωτίσει τὰς πλείστας τῶν γυναικῶν του. Αὐτοὶ οἱ θεοὶ — πρὸ πάντων δ' ὁ Ζεὺς — οὐδέποτε ἀπαξιούσιν ἐν ταῖς ἐρωτικαῖς ἐκδρομαῖς των νὰ καταφεύγωσιν εἰς τὴν ἀρπαγὴν ἢ τὴν ἀπάτην. Ἄλλοι μῦθοι ἀναφέρουσιν ἀγῶνας ὠκυποδίας — τῆς ἀναγκαιοτάτης πρὸς ἀρπαγὴν ιδιότητος — ἐν οἷς βραβεῖα εἶναι αἱ νύμφαι, μαρτυροῦσι δ' αὐτοὶ περὶ ἐθίμου, οὗ ἡ ἀρχὴ ὀφείλεται πάλιν εἰς τὴν ἀρπαγὴν. Ἐκ τῶν μύθων τούτων ἕνα μόνον θ' ἀναφέρω, τὸν τῆς Ἀταλάντης, ἧτις καίπερ νέα καὶ περιζήτητος οὔσα, ἤρνεϊτο νὰ ὑπανδρευθῇ. Βιαζομένη ὅμως ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς ἐπενόησε τὸ ἐξῆς· ἐπειδὴ ἦτο λίαν ὠκύπους, προσεκάλεε πάντα ὅστις ἤθελε παρουσιασθῆ ὡς μνηστῆρ τῆς εἰς ἀμιλλαν ἐν τῷ δρόμῳ, καὶ ἂν αὕτη ἐνίκα, τὸν ἐφόνευε διὰ τοῦ δόρατος, ἂν ἐνίκατο, ὤφειλε νὰ τὸν δεχθῇ ἄνδρα. Ἀφοῦ πολλοὶ ἐνίκηθησαν οὕτω καὶ ἀπέθανον, ἦλθε καὶ ὁ Μελανίων ἔχων χρυσὰ μῆλα, δῶρα τῆς Ἀφροδίτης, τὰ ὅποια ἔρριπτεν ἐν ᾧ ἔτρεχεν, ἡ δὲ Ἀταλάντη συλλέγουσα αὐτὰ ἐβράδυνε καὶ ἠττήθη. Ἐὰν ἀφαιρέσωμεν τὸν περιβάλλοντα τὸν μῦθον τοῦτον ὠραῖον ποιητικὸν πέπλον, θὰ εὐρωμεν, ὡς μοι φαίνεται, μεγάλην ὁμοιότητα αὐτοῦ πρὸς ἔθιμον σωζόμενον παρὰ τινι ταταρικῷ λαῷ τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας. Ἐκεῖ ἀφοῦ ὁ μνηστῆρ λάβῃ τὴν συναίνεσιν τοῦ πατρὸς τῆς ἐκλεκτῆς του καὶ γείνωσιν αἱ ἀναγκαῖαι προετομασίαι, ἐξέρχεται ὁλος ὁ κόσμος πρὸ τοῦ χωρίου, ὅπου εὐρίσκονται δύο ἵπποι· ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ἀναβαίνει ἡ κόρη καὶ τρέχει, ἐπὶ τοῦ ἑτέρου πηδᾷ ὁ μνηστῆρ καὶ διώκει αὐτήν· ἐὰν τὴν φθάσῃ, τὴν ἐκέρδησεν, ἄλλως παραιτεῖται. Συνήθως αὐταὶ αἱ κόραι κάμνουσιν ὥστε νὰ καταληφθῶσι μετὰ τινος χρόνον, ἐὰν ὅμως τύχῃ ὁ μνηστῆρ νὰ ἦναι αὐταῖς ἀπεχθής, ἐλαύνουσι τὸν ἵππον τόσον ταχέως, ὥστε ἐκεῖνος ἀναγκάζεται νὰ ἐπιστρέψῃ κατησχυμμένος εἰς τὸ χωρίον, ὅπου τὸν ὑποδέχονται μετὰ σαρκασμῶν καὶ γελῶτων· βεβαιούσι δ' ὅτι πολλοὶ τῶν παθόντων τοῦτο ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν πατρίδα των διὰ παντός. Ἡ μόνη μετὰ τοῦ ἐθίμου τούτου καὶ τοῦ ἐλληνικοῦ μύθου διαφορὰ εἶναι, ὅτι ἡ Ἀταλάντη διαγωνίζεται ἢ μάλλον διώκει τὸν μνηστῆρα, δὲν φεύγει πρὸ αὐτοῦ. Ἐγὼ ὅμως δὲν ἀμφιβάλω ὅτι ὁ μῦθος θέλων νὰ ἐξάρῃ τὴν ὠκυποδίαν καὶ τὸ ἐν γένει ἀνδρικὸν τῆς ὠραίας Ἀταλάντης ἀνέστρεψε τὰ πρόσωπα. Αὐτὸς ὁ ἀγὼν ὅμως δὲν φαίνεται ἀ-

ποκύημα φαντασίας ποιητικῆς, ἀλλὰ πιθανώτατα ὑπῆρχέ ποτε ἐθιμον ἐν Ἑλλάδι οἱ μεμνηστευμένοι νὰ διαγωνίζωνται πρὸ τοῦ γάμου ἐν δρόμῳ, ἢ μὲν φεύγουσα ὁ δὲ διώκων.

Ἐκ τῶν παρ' Ὀμήρῳ περιγραφόμενων ἐθιμῶν πάλιν τὴν ἀρπαγὴν ἀναμνησθεὶς νομίζω ἢ ὑπὸ τὸ φῶς τῶν δᾶδων μεταφορὰ τῆς νύμφης ἀπὸ τῆς οἰκίας τοῦ πατρός της εἰς τὴν τοῦ γαμβροῦ. Ἐν Ἀθήναις βραδύτερον ἠκολούθει τὴν ἀμαξάν, ἐν ἧ ἠγεῖτο ἡ νύμφη, ἢ μήτηρ αὐτῆς κρατοῦσα καὶ αὐτὴ δᾶδας, τοῦτο δὲ με ὑπενθυμίζει τὴν Δήμητραν κρατοῦσαν ἐπίσης δᾶδας καὶ περιερχομένην τὴν γῆν, ὅπως ἀνεύρη τὴν ὑπὸ τοῦ Πλούτωνος ἀρπαγεῖσαν κόρην της Περσεφόνην. Ὁ τύπος ὅμως τῶν δι' ἀρπαγῆς γάμων διεσώθη σχεδὸν ἀναλλοίωτος ἐν ταῖς δύο δωρικαῖς χώραις, τῇ Κρήτῃ καὶ τῇ Λακωνίᾳ, αἵτινες ἐν γένει ἐπὶ πλεῖστον διετήρησαν τὰ ἀρχαῖα ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν Ἑλλήνων. Οἱ κρητικοὶ γάμοι δὲν διέφερον οὐσιωδῶς τῶν λακωνικῶν, περὶ τῶν ὁποίων ἔχομεν πληρεστέρας καὶ σαφεστέρας εἰδήσεις ἐν Σπάρτῃ ὁ μνηστήρ ἤρπαζε τὴν κόρην ὅπου εὔρισκεν αὐτήν, συνήθως ἐκ τοῦ μέσου τῶν φίλων της αἵτινες ὄφειλον ν' ἀντιτάξωσιν ἀντίστασιν τινα. Ἐπειτα τὴν ἔφερον εἰς τὴν οἰκίαν συγγενοῦς γυναικός, ἣτις τῇ ἔκοπτε τὴν κόμην καὶ τὴν ἐνέδυνεν ἀνδρικά — ὅπως τὴν ἀποκρύψῃ δῆθεν ἀπὸ τῶν ἀναζητούντων αὐτήν. Ὁ νέος ἐπὶ πολὺν χρόνον, ἐνίοτε ἐπὶ ἔτη ὀλόκληρα μόνον κρυφίως καὶ μυστικῶς ἠδύνατο νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν γυναῖκά του, διότι τὴν μὲν νύκτα ἔπρεπε νὰ κοιμᾶται μετὰ τῶν συντρόφων του, τὴν δὲ ἡμέραν ἦτο αἰσχρὸν νὰ τὸν ἴδωσιν εἰσερχόμενον παρ' αὐτῇ. Πρὸ τῆς ἀρπαγῆς ἐνοεῖται ὅτι ἐλάμβανε τὴν συναίνεσιν τοῦ πατρός της κόρης, ὁ Δημάρατος ὅμως, βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, προφθᾶσας ἤρπασε τὴν Πέρκαλον καὶ ἔλαβεν αὐτὴν εἰς γυναῖκα, ἂν καὶ ἦτο ἤδη ὑπεσχημένη εἰς τὸν Λεωτυχίδην καταγόμενον καὶ αὐτὸν ἐκ τῆς αὐτῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, ἐξ ἧς καὶ ὁ Δημάρατος. Οἱ δὲ ἄλλως αὐστηροὶ καὶ κατὰ πάντων ἐφαρμοζόμενοι νόμοι τῆς Σπάρτης δὲν φαίνεται ὅτι ἐτιμώρησαν αὐτὸν διὰ τοῦτο.

Καὶ ἐν τοῖς σημερινοῖς ἡμῶν ἐθιμοῖς ἀνευρίσκονται πολλὰ ἔχοντα τὴν αὐτὴν ἀρχήν, θὰ περιορισθῶμεν ὅμως εἰς ὀλίγα μόνον παραδείγματα. Πρὸ ἐτῶν ὁ Γ. Παπαγεωργίου ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ «Ἐστία» (1883, ἀριθ. 339) περιγραφὴν τῆς τελετῆς τοῦ γάμου ἐν Καταφυγίῳ τοῦ Ὀλύμπου, τῇ πατρίδι του. Ἐν τῇ περιγραφῇ ταύτῃ εὔρισκονται μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς δύο ποιημάτια :

Δόστε τὸ γαμπρὸ χρυσὸ μαντλή·
κι' ἀργυρὸ σταυρὸ νὰ πολεμήσῃ·

κάστρο βούλεται νὰ πολεμήσῃ,
κάστρο βούλεται, σ' αὐλαῖς παίειν.
— Παλληκάρια μου κι' ἀγαπημένα,
παλληκάρια μου, βοηθήσατέ μοι,
ὡς νὰ πάνω 'γὼ καὶ νὰ γυρίσω.
Τρὶς χωρὶά θὰ πάνω νὰ πατήσω.
κι' ἄσπρα ἂν πάρωμε, 'δικά σας θάνε,
κὀρ' ἂν πάρωμε, δική μου θάναι.

Ἐν τῷ δευτέρῳ, τὸ ὁποῖον ἄδουσιν οἱ συγγενεῖς τοῦ γαμβροῦ, λόγος γίνεται περὶ ἀγορᾶς·

Τῆς νυφίσσας μας τὰ δῆρρα γιατί στέκουν βουρκομένα;
γιατί στέκουν πικραμένα καὶ βαρετὰ βαλαντωμένα;
τῶρ' ἡ νύφ' εἶναι 'δική μας, τώρα τὴν ἀγορασάμε.

Ἐπίσης ἐν τῇ «Ἐστία» (1882 ἀριθ. 350 καὶ 351) ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Καμπούρογλου πραγματεία περὶ τῶν Ἀθηναϊκῶν γάμων ἐπὶ Τουρκοκρατίας, ἀναφέρεται δ' ἐν αὐτῇ, ὅτι ἡ νύμφη ἐπὶ ὀκτῶ μετὰ τὸν γάμον ἡμέρας οὐδένα ἄλλον πλὴν τοῦ συζύγου της ἔβλεπε, μὴδὲ τῆς μητρός της ἐξαιρουμένης· ἐγὼ ὑποθέτω, ὅτι ἀρχικῶς αὐτὴν πρὸ πάντων δὲν ἔπρεπε νὰ ἴδῃ ὡς ἀρπαγεῖσα καὶ ἀποκρυπτομένη.

Ἄλλαχού — καὶ τοῦτό μοι φαίνεται λίαν σημαντικόν — αἱ μητέρες τῶν νυμφῶν δὲν παρίστανται εἰς τοὺς γάμους, οὐδ' ἄλλος τις ἐκ τῶν συγγενῶν της. Οἱ φίλοι τοῦ γαμβροῦ καὶ οἱ συγγενεῖς του μεταβαίνουν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης, παραλαμβάνουσιν αὐτὴν καὶ τὴν ὀδηγοῦσιν εἰς τὸν οἶκον τοῦ γαμβροῦ, ὅπου τελεῖται ὁ γάμος. Οἱ γονεῖς αὐτῆς μένουσιν εἰς τὴν οἰκίαν τρώγοντες τὸ σφαχτόν, ὅπερ ὁ γαμβρὸς τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου ἐφρόντισε ν' ἀποστείλῃ αὐτοῖς. Ἐν μικροῖς χωρίοις οἱ κάτοικοι τὴν ἡμέραν γάμου διαιροῦνται οὕτω εἰς δύο στρατόπεδα, ὧν τὸ μὲν εὐωχεῖται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ γαμβροῦ, τὸ δ' ἐν τῇ τῆς νύμφης. Ὅταν δὲ συναντηθῶσιν μετὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ χοροῦ, οἱ πρῶτοι τκώπτουσι τοὺς ἄλλους διότι τοὺς ἐπῆραν τὴν νύμφην.

Ἡ ἀποχὴ αὕτη τῶν συγγενῶν τῆς νύμφης ἀπὸ τελετῆς, ἣτις δι' αὐτοὺς εἶναι ἐπίσης σπουδαία ὅπως καὶ διὰ τοὺς τοῦ γαμβροῦ, εἶναι σύμβολον τοῦ χόλου αὐτῶν διὰ τὴν ἀρπαγὴν τῆς κόρης.

Ἐν Ἠπειρῷ συνεθίζεται ἡ νύμφη νὰ κλαίῃ, νὰ ὀδύρηται καὶ ν' ἀρνήται ν' ἀκολουθήσῃ τοὺς μέλλοντας νὰ ὀδηγήσωσιν αὐτὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἢ τὸν οἶκον τοῦ γαμβροῦ, τὸ αὐτὸ δὲ πρέπει νὰ συμβαίνει καὶ ἄλλαχού τῆς Ἑλλάδος, ἂν καὶ ἐν ταῖς περιγραφαῖς τῶν γαμηλιῶν ἐθιμῶν δὲν ἀναφέρεται πάντοτε.

Τέλος κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ καὶ ἡ πρὸ τοῦ 1812 κατάστασις ἐν Κύνθῳ, ἣτις προεκάλεσε μέτρα αὐστηρὰ τῆς δημογεροντικῆς τῆς νήσου καὶ τοῦ ἱεράρχου αὐτῆς. Ἐν ἐγγράφῳ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀναγινώσκωμεν τὰ ἑξῆς: « Διὰ τοῦ παρόντος

ἡμῶν κοινοτικοῦ γράμματος δηλοποιοῦμεν οἱ κά-
τωθι ὑπογεγραμμένοι κληρικοὶ καὶ προεστοὶ Χώ-
ρας τε καὶ Χωρίου, ὅτι στοχαζόμενοι τὸ ἄτοπον
καὶ ἀκατάστατον ὅπου ἀκολουθεῖ εἰς τὴν πα-
τριδα μας, τὸ ὅτι δηλαδή δὲν ἔμπορεῖ τινὰς
νὰ ὀρίζῃ τὰ παιδιὰ του καὶ νὰ τὰ ὑπανδρεύῃ
ὅπως θέλει καὶ βούλεται... μὲ τὸ νὰ σηκόνον-
ται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τινὲς κακοποιοὶ καὶ
διεστραμμένοι, οἱ ὁποῖοι... ἀποτολμοῦν αὐθα-
δῶς καὶ ἀσυνειδήτως ἀρπάζουν ληστρικῶς καὶ
παίρνουν τὰ κορίτσια μας. Τὸ τοιοῦτον κακὸν
λοιπὸν... παντελῶς δὲν τὸ δεχόμεθα εἰς τὴν
πατριδα μας εἰς τὸ ἐξῆς, ἐν μὲν ὅτι γινόμεθα
ὄνειδος τῶν πέριξ νησιῶν... δεῦτερον δὲ ὅτι ἕνας
πατὴρ ἢ μήτηρ, ὅταν ἤθελεν ἀκολουθήσει ἕνα
τοιοῦτον ἀφρόντε εἰς τὸ παιδί του, ἀναμφιβό-
λως δὲν ἤθελε νὰ τὸ ὑπανδρεύῃ μὲ ἐκείνην τὴν
ιδίαν κατάστασιν, ὅπου ἔμποροῦσε νὰ τὸ ὑπαν-
δρεύῃ προτιήτερα, τοῦτο στοχαζόμενοι... ἀ-
ποφασίζομεν καὶ λέγομεν.

Κεφ. Α'. — "Ὅποιος ἤθελεν τολμήσει νὰ τρα-
βιξῇ κορίτσι παρὰ τὴν γνώμην τῶν γονέων του,
νὰ τὸν κατατρέχῃ τὸ κοινὸν μας μέχρι ἐσχά-
της του ἀναπνοῆς... καὶ τὸ πρᾶγμα του κινή-
τὸν καὶ ἀκίνητον νὰ γίνεταί αὐθεντικόν, καὶ ὅ,τι
ἤθελεν ἀκολουθήσει ἐπάνω εἰς ἐκείνην τὴν ἀκ-
μὴν τοῦ ἀτοπήματος ἀπὸ τοῦς συγγενεῖς τοῦ
κοριτσιού καὶ εἶναι καλὰ καμωμένα.

Κεφ. Β'. — "Ὅποιον κορίτσι ἤθελε συμφωνήσει
μὲ κανένα νέον καὶ τοῦ ἀκολουθήσει... παρὰ
γνώμην τῶν γονέων καὶ θέλησιν... νὰ ἦναι
ἀπόκληρον ἀπὸ τὴν περιουσίαν τῶν γονέων του
διὰ σωφρονισμόν τῶν λοιπῶν κοριτσιῶν.» (Κυ-
θνιακὰ ὑπὸ Α. Βάλληνα, σελ. 85.).

Αἱ δρακόντειοι διατάξεις μκρυτοῦσιν ὅτι τὸ
κακὸν ἐν Κύθῳ — καὶ μόνον ἐν αὐτῇ — εἶχε
κορυφωθῆ. Ἀπίθανον ὅμως μοὶ φαίνεται, ὅτι οἱ
ἄλλως τὸσον ἡμεροὶ νησιῶται ἀκριβῶς κατ' ἐ-
κείνην τὴν ἐποχὴν μετεβλήθησαν εἰς ἡμιαγρί-
ους, δὲν δύναμαι δὲ μὴδ' ἐκλυσιν ἡθῶν εἰς
τοσοῦτον βαθμὸν νὰ παραδεχθῶ. ὑποθέτω μᾶλ-
λον, ὅτι οἱ Κύθιοι ἐρασταὶ κατ' οὐδὲν ἄλλο ἔ-
πταιον ἢ ὅτι ἠκολούθησαν λίαν πιστῶς ἔθι-
μον πανάρχαιον μὲν, μὴ συμβιβασζόμενον ὅμως
πλέον μήτε μετὰ τῶν ἰδεῶν μήτε μετὰ τῶν
βαλαντιῶν τῶν ἀγαθῶν προεστῶν Χώρας τε καὶ
Χωρίου.

Πρὸς τὰ μέχρι τοῦδε περὶ τῆς θέσεως τῶν
τε ἐγγάμων καὶ ἀγάμων γυναικῶν ἀπέναντι τοῦ
συζύγου, τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ ἀδελφοῦ ἐκτεθέντα
φαίνονται ἀντιφάσκοντα ὅσα περὶ τῆς ἀνατρο-
φῆς καὶ τῶν ἔξεων τῶν παρθένων μερῶν τινῶν
τῆς Ἑλλάδος γινώσκωμεν. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐν
Ἀθήναις αἱ μητέρες ἐφρόντιζον νὰ διδάξωσι τὰς
θυγατέρας των νὰ ὑφαίνωσι καὶ νὰ βράπτωσιν ἐν-
δύματα, κατὰ τὰ λοιπὰ ὅμως ἐφήρμοζον τὸ ἐ-

ξῆς ἀξίωμα· αἱ παρθένοι νὰ βλέπωσιν ὅσον τὸ
δυνατὸν ἐλάχιστα πράγματα, νὰ ἀκούωσιν ὅ-
σον τὸ δυνατὸν ἐλάχιστα καὶ νὰ ἐρωτῶσιν ὅσον
τὸ δυνατὸν ἐλάχιστα. Ἐν Σπάρτῃ ὅμως ἡ ἀ-
νατροφή ἦτο ἄλλοια. Ἐκεῖ αἱ παρθένοι ὄχι μό-
νον ἐγυμνάζοντο ὡς οἱ ἄνδρες, ἀν καὶ χωριστὰ
ἀπ' αὐτῶν, ἀλλὰ δὲν ἦτο ἀπηγορευμένον καὶ
νὰ γνωρίζωνται οἱ νέοι ἀμφοτέρων τῶν γενῶν
καὶ νὰ συνομιλῶσι. Ἐν Σπάρτῃ δὲν ἦτο σπά-
νιον νὰ ἴδῃ τις νέον καὶ νέαν βαδίζοντας ἐν ὁδῷ
τῆς πόλεως καὶ συνδιαλεγόμενους. Αἱ ἔγγαμοι
γυναῖκες ὅμως ἔμενον καὶ ἐκεῖ ἐν τῇ οἰκίᾳ των,
ὡς καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ Ἑλληνίδες. Σπαρτιά-
της δὲ τις ἐρωτηθεὶς τὸν λόγον τοῦ φαινομένου
τούτου ἀπεκρίθη ἐν τῇ ἀμυμῆτι τῶν ἀρχαίων
εἰλικρινεῖα, ὅτι αἱ μὲν ἔγγαμοι γυναῖκες ἔχου-
σιν ἤδη τῶν ἀνδρα των καὶ δὲν ζητοῦσιν ἄλ-
λον, αἱ παρθένοι ὅμως πρέπει νὰ τρέχωσι καὶ
νὰ δεικνύωνται μέχρις οὐ εὖρωσι καὶ αὐταὶ τὸν
ιδιῶν των. Ἐν τῇ πραγματικότητι ὁ λόγος
οὗτος δὲν ἦτο — καθὼς δὲν εἶναι καὶ σήμερον —
ἀξιοκαταφρόνητος, ὁ ἀληθὴς ὅμως καὶ ἀρχικὸς
λόγος εἶναι ἄλλος· ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ ἀνάγκη θὰ
ἦτο νὰ γραφῇ ἄλλο ὁλόκληρον ἔθρον. Ἐπὶ
τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων ἐπίσης δὲν ἦσαν περιο-
ρισμένοι αἱ παρθένοι ἢ κόρη τοῦ Νέστορος Πο-
λυκάστη βοηθεῖ τὸν Τηλέμαχον ἐν τῷ λουτρῷ,
ἢ δὲ Ναυσικᾶ συνδιαλέγεται ἀφελέστατα
μετὰ τοῦ Ὀδυσσεῶς, ὃν εὖρε γυμνὸν καὶ λιμο-
κτονοῦντα ἐν τῇ παραλίᾳ. Πρὶν εἰσελθῶσιν εἰς
τὴν πόλιν, εἰς ἣν αὐτὴ τὸν ὀδηγεῖ, τὸν παρα-
καλεῖ νὰ μείνῃ ὀλίγον ὀπίσω διὰ ν' ἀποφύγῃ
τὰς κακὰς γλώσσας, διὰ νὰ μὴ λέγωσιν οἱ ἀν-
θρώποι «ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ ξένος καὶ ποῦ τὸν
εὗρεν ἢ Ναυσικᾶ; μήπως τὸν φέρῃ διὰ νὰ τὸν
ὑπανδρεύῃ; καὶ δὲν ὑπῆρχον τάχα ἐνταῦθα
τόσοι νέοι πλοῦσιοι καὶ καλῶν οἰκογενειῶν;»
Ταῦτα, ἀν μὴ τι ἄλλο, ἦσαν ὅμως περὶ τὰ καὶ
δὲν εἶχεν ἢ Ναυσικᾶ ἀνάγκην ν' ἀπαριθμήσῃ
ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους, δι' οὓς δὲν ἔπρεπε νὰ
τὴν ἀκολουθήσῃ ἀπὸ τοῦ πλησίον ὁ Ὀδυσσεύς.
Ἄλλ' αὐτὴ δὲν εὕρισκει τι ἀπρεπὲς ἐν τῇ ἡμι-
λίᾳ ταύτῃ, τὰ λέγει εἰς τὸν Ὀδυσσεᾶ ὅπως θὰ
τὰ ἔλεγε καὶ εἰς μίαν φίλην της. Πρὸ τοῦ Ὀ-
μήρου δὲ ὑποθέτω ὅτι ἡ ἐλευθερία τῶν παρθέ-
νων ἦτο ἔτι μεγαλειτέρα, διότι πολλαχῶ ἀ-
παντᾷ τὸ παράδοξον τοῦτο, αἱ γυναῖκες νὰ
διάγωσι βίον καταδικῶν, αἱ δὲ παρθένοι νὰ
ἀπολαύωσιν ἐλευθερίαν σχεδὸν ἀπεριόριστον.

Δυστυχῶς ὅμως ἡ ἐλευθερία αὕτη δὲν ἠδύ-
νατο νὰ ἐξαγοράσῃ τὰ λοιπὰ ἀπειρα μειονε-
κτῆματα τῆς θέσεως τῶν γυναικῶν. Σήμερον
γινώσκωμεν, ὅτι δεκατρεῖς ἢ δεκατέσσαρας αἰῶ-
νας πρὸ Χριστοῦ ὑπῆρχον ἐν Ἑλλάδι λαοὶ ἔ-
χοντες πολιτισμὸν ἰδιόρρυθμον μὲν, ἀλλ' ὅπως
δῆποτε ἀκμάζοντα πολιτισμὸν. Τὰ ὁμηρικὰ

ποιήματα ἐποιήθησαν πέντε αἰῶνας τοῦλάχιστον βραδύτερον, ὃ δὲ Σόλων ἔγραφε τοὺς νόμους τοῦ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔκτου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος. Μεταξὺ τῆς πρώτης καὶ τῆς τρίτης ἐποχῆς τὸ διάστημα δὲν εἶναι μικρὸν, ἄν καὶ οὐδέποτε δὲ κατ' αὐτὸ ὁ πολιτισμὸς ἔσθυσεν ἐν Ἑλλάδι, ὅμως ὁ Σόλων πρῶτος, ἐν Ἀθήναις τοῦλάχιστον, ἀπηγόρευσε τὴν πώλησιν τῶν θυγατέρων καὶ ἀδελφῶν. Ἐπὶ τῆς ὀμηρικῆς ἐποχῆς, ὡς εἶδμεν, ἡ θέσις τῶν γυναικῶν ἀληθῶς δὲν ἦτο κακῆ, οἱ θεσμοὶ ὅμως ἦσαν κατ' αὐτῶν, τὸ δὲ αἶσθημα τῆς συζυγικῆς καὶ οἰκογενειακῆς τιμῆς ἀκόμη ἀτελῶς ἀνεπτυγμένον. Εἰς ὅσῳ ἀρχαιότερους δὲ χρόνους ἀνερχόμεθα, τόσῳ ἀγριώτερα εἶναι καὶ τὰ ἦθη, κατὰ συνέπειαν τόσῳ χειρότερα καὶ ἡ θέσις τῶν γυναικῶν. Ἡ πρόοδος ὑπῆρξεν καὶ ἐν τούτῳ — ὡς ἐν πολλοῖς ἄλλοις ζητήμασιν — βραδεῖα μὲν ἀλλὰ συνεχῆς.

Διὰ τοῦτο ἐσφαλμένην θεωρῶ τὴν γνώμην, ὅτι ἐν Ἑλλάδι ἡ γυνὴ κατὰ τοὺς ἀρχαιότερους χρόνους κατεῖχε θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀσυγκρίτως ὑψηλοτέραν ἐκείνης εἰς ἣν μετὰ ταῦτα ἐτάχθη. Τοῦτο ἐξάγουσι πρὸ πάντων ἐκ τῶν παραδειγμάτων, ἃ καὶ ἡμεῖς ἐν ἀρχῇ τῆς διατριβῆς ταύτης παραθέσαμεν, ἐν παραβολῇ πρὸς τὸν μονῆρη καὶ περιορισμένον βίον, ὃν αἱ γυναῖκες ἐν Ἀθήναις διῆγον. Ἀλλὰ πρῶτον ἐπαναλαμβάνομεν ὅ,τι τοσάκις ἤδη εἵπομεν, ὅτι δηλαδὴ πρὸ τοῦ Ὀμήρου αἱ γυναῖκες δὲν ἔζων ὅπως ἡ Πηνελόπη, ἡ Ἀνδρομάχη καὶ ἡ Ἀρήτη· ἔπειτα ὑπεθυμίζομεν ὅτι πλὴν τῶν Ἀθηναίων ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι Ἕλληνες. Ἐν Σπάρτῃ αἱ γυναῖκες, ἂν καὶ περιορισμέναι ἐν τῷ οἴκῳ των, κατεῖχον θέσιν ζηλωτῆν. Ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι μάλιστα ἐπεκράτει ἡ γνώμη, ὅτι οἱ Σπαρτιαῖται ἐγυναϊκοκρατοῦντο. Ἀνάλογος δ' ἦτο ἡ θέσις τῶν γυναικῶν καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Δωριεῦσιν. Ἐν Ἰωνίᾳ, ὅποθεν ἦτο καὶ ἡ Ἀσπασία, αἱ γυναῖκες ἀπήλασον μεγάλην ἐλευθερίαν, τὸ αὐτὸ δ' εἶναι βέβαιον καὶ περὶ τῶν Αἰολέων. Ἐν Λέσβῳ, ὅπου ἐγεννήθη καὶ ἤκμασεν ἡ Σαπφῶ, ἐν Βοιωτίᾳ, ὅποθεν κατήγετο ἡ Κόριννα, ἀδύνατον νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι αἱ γυναῖκες διῆγον βίον σχεδὸν δουλικόν. Ἴσως μόνον ἐν Ἀθήναις ἡ δημοκρατία καὶ ἡ ἐκ ταύτης γεννηθεῖσα μανία τοῦ ἀναμιγνύεσθαι εἰς τὴν πολιτικὴν ἀπεξένωσαν τὸν ἄνδρα ἀπὸ τῆς γυναικὸς τοσοῦτον, ὥστε ὁ οἰκογενειακὸς βίος τῶν Ἀθηναίων τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους νὰ ὁμοιάζῃ πολλῶ μᾶλλον πρὸς τὸν τῶν Ἀσιακῶν ἢ πρὸς τὸν τοῦ Ὀμήρου. Ἀλλὰ καὶ πάλιν οὐδέποτε ἐλησμόνησαν οἱ Ἀθηναῖοι τὴν τιμὴν καὶ τὸ σέβας, τὸ εἰς τὴν γυναῖκα ὀφειλόμενον· περὶ τούτου ἐν μόνον παραδείγμα θ' ἀναφέρω. Παρὰ τῷ Ἀριστοφάνει ὁ Στρεψιάδης μὴ δυνάμενος νὰ πληρῶσῃ ὅσα εἰς

διαφόρους δανειστάς του ἐχρεώσται, στέλλει τὸν υἱόν του Φειδιππίδην νὰ διδάχθῃ πρὸ τοῦ Σωκράτους τὸν δίκαιον καὶ τὸν ἀδίκον λόγον, δηλαδὴ πῶς νὰ παριστᾷ τὸ δίκαιον ὡς ἀδίκον καὶ τὸ ἀνάπαλιν. Ὁ Φειδιππίδης ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ μαθηθῆναι ταῦτα ἄριστα, πρώτην δ' ἀπόδειξιν τῆς ἐπιστήμης του παρέχει, ὅταν ζυλοκοπῇ τὸν πατέρα του καὶ ἔπειτα τὸν ἀναγκάζῃ διὰ τῶν ἐπιχειρημάτων του νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι δίκαιος τὸν ἔδειρεν. Ὁ Στρεψιάδης ἂν καὶ πονῶν ἀκόμη παραδέχεται ὅτι εἶναι δίκαιον ἐνίοτε τὰ τέκνα νὰ ζυλοκοπῶσιν τοὺς πατέρας των. Ὁταν ὅμως ὁ Φειδιππίδης μὴ ἀρκούμενος εἰς ταῦτα τὴν νίκην καυχᾶται ὅτι δύναται ν' ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι δίκαιον νὰ δείρῃ καὶ τὴν μητέρα του, τότε ὁ γέρον ἐξανίσταται καὶ χωρὶς νὰ συζητήσῃ περαιτέρω καταράται τὸν διδάσκαλον τοῦ υἱοῦ του, μεταβαίνει δ' ἀμέσως νὰ πυρπολήσῃ τὸ φροντιστήριον τοῦ Σωκράτους. Τὸσον ἀνόσιον τῷ ἐφάνη τὸ δόγμα τοῦτο.

X. ΤΣΟΥΝΤΑΣ

Η ΕΛΛΑΣ ΕΝ Τῇ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΙ ΕΚΘΕΣΕΙ ΤΟΥ 1878

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενα φύλλα].

Βαμβακουργία. Ἡ βιομηχανία αὕτη εἶνε εἰσέτι ἐν σπαργάνοις· ὑπάρχουσι μολαταῦτα 18 βαμβακουργεῖα, ὧν τὰ μὲν 12 περιέχουσιν ὁμοῦ 31,036 ἀτράκτους κινουμένας δι' ἀτμοῦ, τὰ δὲ λοιπὰ 6 ἐτέρας 4,264 ἀτράκτους ἐργαζομένας διὰ τοῦ ὕδατος· ὅθεν ὁ ὀλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἀτράκτων ἤδη ἐν ἐνεργείᾳ εἶνε περίπου 36,000, αἵτινες δὲν νήθουσιν ἢ βάμβακα ἀποκλειστικῶς ἐντόπιον, τῶν ἀριθμῶν 4 ἕως 24.

Μεταλλα. Ἡ Ἑλλάς περιέχει μόνον ζυλάνθρακας (lignites), λαμβάνει δὲ τοὺς ἀναγκαιοῦντας αὐτῇ γαιάνθρακας ἐξ Ἀγγλίας. Τὰ κύρια μέρη ἐξαγωγῆς ζυλανθράκων εἶνε ὁ Ὠρωπός, ἐκμεταλλεῦόμενος ὑπὸ τῆς γαλλικῆς ἐταιρίας τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρείου, καὶ ἡ Κύμη ἐκμεταλλεῦομένη ὑπὸ τῆς Ἑλλ. μεταλλευτικῆς ἐταιρίας. Ἐκ τοῦ Ὠρειποῦ ἐξάγεται ποσότης 1,500 τόννων ¹⁾ κατ' ἔτος, ἐκ δὲ τῆς Κύμης 6,000 τόννων.

Μόλυβδος. Ἡ Ἑλλάς παράγει 7,000 ἕως 8,000 τόννους κατ' ἔτος, μὴ ὑπολογιζομένων

¹⁾ Γνωστὸν ὅτι ὁ τόννος ἰσοδυναμεῖ πρὸς 2,220 λίτρας.